

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de woordvoerders cultuur en media
Cc. Staatssecretaris Cultuur en Media, mevrouw G. Uslu

Amsterdam, 22 juni 2023

Geachte cultuurwoordvoerders in de Tweede Kamer,

Op 16 juni jl. heeft de staatssecretaris Cultuur en Media haar [Uitgangspuntenbrief](#) naar de Tweede Kamer gestuurd. Komende week [vergadert uw Kamer](#) hierover. In deze brief geven wij onze reactie op deze uitgangspunten.

Wij kunnen ons vinden in de uitgangspunten van de staatssecretaris. Zij neemt een groot deel van het advies van de Raad van Cultuur over de Basisinfrastructuur 2025 - 2028 over en dat ondersteunen wij. Op enkele onderdelen van dit advies wijkt zij wel af, naar aanleiding van reacties uit het veld. Wij voelen ons daarin gehoord (zie [brief Kunsten '92](#) aan de Tweede Kamer dd. 1 mei jl.).

Hieronder geven wij nog enkele aandachtspunten mee voor uw debat.

Vertrouwen

Vertrouwen staat centraal in de uitgangspuntenbrief van de staatssecretaris, naast rust en ruimte. Kunsten '92 is blij met deze drieslag. Wij zien 'vertrouwen' als een van de kernwaarden van cultuurbeleid en subsidieverlening, en hebben dat om die reden ook vastgelegd in de [Fair Practice Code](#). Meer vertrouwen kan leiden tot minder administratieve lasten, waardoor er meer menskracht kan worden ingezet voor cultuur maken en presenteren.

Criteria en codes

Kunsten '92 kan zich vinden in de vier beoordelingscriteria van de raad en is blij dat de staatssecretaris deze overneemt. Wij hopen dat deze nu langer van kracht blijven dan slechts één beleidsperiode - ook dat geeft rust en stabiliteit. Over de stapeling van extra eisen, boven op deze vier criteria, waren wij minder te spreken. Hoe belangrijk elk onderwerp ook is, het gevaar ligt op de loer dat een subsidieaanvraag vooral een grote afvinklijst wordt. We pleiten ook in dit opzicht voor vertrouwen. De staatssecretaris heeft dit ter harte genomen: de instapeis is geschrapt en de codes worden gezien als belangrijke instrumenten van het veld. Voortdurend moeten die onderdeel zijn van dialoog, van monitoring, bevordering en verbetering.

Financiële consequenties

De staatssecretaris trekt, zoals eerder aangekondigd, extra geld uit voor fair pay en voor de verhoging van enkele specifieke budgetten in de BIS. Ook wordt de subsidie-indexatie opgetrokken vanwege prijs- en loonstijgingen.

We zijn hier blij mee. Maar ondertussen dreigt het bij gemeenten en provincies mis te gaan. De cultuurbudgetten van lokale overheden komen ernstig in het gedrang. Wat is hier aan de hand?

- Bijna alle gemeenten worden geconfronteerd met negatieve financiële ramingen. Veel gemeenten hebben bezuinigingen op cultuur aangekondigd. Kunsten '92 maakt zich zorgen of er voldoende middelen voor het gemeente- en provinciefonds beschikbaar zullen worden gesteld (zie ook het recente [position paper](#) van IPO, VNG en UvW). Wij roepen staatssecretaris Uslu en de Tweede Kamer op om de minister van Binnenlandse Zaken (BZK) en de staatssecretaris van Financiën aan te sporen vaart te maken met de [financieringsystematiek medeoverheden](#) en te zorgen voor voldoende middelen in het gemeente- en provinciefonds.
- Het ontbreken van wettelijke taken op het gebied van cultuur maakt dat onze sector in vrij schootsveld ligt. Kunsten '92 blijft pleiten (zie ook onze [New Creative Deal](#)) voor een verankering in de wet van het recht op cultuur(educatie) in de eigen omgeving.
- De sector zet alles op alles om de Fair Practice Code breed uit te rollen. In dat opzicht waarderen wij de programma's van PACCT en de steun van OCW op dit thema. Maar de extra financiële impuls is niet genoeg om fair pay te bewerkstelligen; daarbij zou het over alle waarden van de Fair Practice Code moeten gaan. De inzet van gemeenten op fair pay is zeer wisselend. Het gebrek aan middelen blijft de duurzaamheid en solidariteit op het gebied van werk en inkomen op de proef stellen. Een recent [rapport door SiRM](#) (in opdracht van de [Taskforce CCS](#)) m.b.t. vier gemeenten toont de meerkosten voor Fair Pay; eind dit jaar worden de resultaten van het *landelijke* onderzoek gepubliceerd.
- Daar komt bij: wanneer de budgetten voor de Rijksfondsen (ook na indexatie) gelijk blijven, verwacht Kunsten '92 dat er minder gepresenteerd en ontwikkeld kan en zal worden en dat betekent een verschraving van de sector, voor makers en instellingen. Minder doen betekent niet per definitie fair practice, is ook niet altijd mogelijk en kan instellingen in de problemen brengen.
- Energiecompensatie. Hiervoor is bij de najaarsnota € 300 miljoen toegezegd aan gemeenten. Het bedrag daarvoor dat uiteindelijk aan het Gemeentefonds wordt toegevoegd blijkt € 127 miljoen te zijn. Wij zien nu al dat gemeenten onvoldoende subsidie-indexatie toekennen. Het liefst zouden we zien dat alle gemeenten en provincies hierin consequent het Rijk volgen en daarvoor afdoende gecompenseerd worden door het Rijk.

Verbinding tussen gemeentelijk en provinciaal cultuurbeleid

In de brief van de staatssecretaris staan warme woorden over het belang van afstemming en samenwerking tussen rijk, gemeenten en provincies. Doorpakken is het nog niet, daarvoor wordt verwezen naar de discussie over de stelselvernieuwing. Het uitgangspunt dat verschillende overheden hun processen afstemmen en samen monitoren helpt. Kunsten '92 is hier blij mee, maar er moet meer gebeuren.

De uitgangspuntenbrief biedt een te beperkte blik op de uitwerking van plaats en rol van de regio's. De voortzetting van de financiële impuls van € 2 miljoen per jaar voor zes provincies is welkom, maar erg bescheiden. Daarbij komt dat er nog geen landelijke (geografische) dekking is van alle cultuurregio's samen.

Maatschappelijke transitie

In opdracht van de vaste Kamercommissie Cultuur schreef Berenschot het rapport '[In de Schijnwerpers, Groeipotentie voor de culturele sector door bijdragen aan maatschappelijke opgaven](#)'. Het onderzoeksrapport adviseert 'maatschappelijk opdrachtgeverschap'. Dit is een urgente verbreding en verbinding, die de culturele en creatieve sector onder de aandacht kan brengen bij andere sectoren: namelijk als partner in meerdere maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven. En waarschijnlijk is het potentieel (ook financieel) van de maatschappelijke waarde van de culturele en creatieve sector nog groter, omdat het onderzoek nog niet de gehele sector omvat.

Een van de belangrijkste maatschappelijke transitie van dit moment is duurzaamheid, waar de Raad voor Cultuur in het recente advies [Cultuur Natuurlijk](#) goede voorbeelden vanuit de culturele sector laat zien. De sector zelf heeft het initiatief [ACTIEalscultuur.nl](#) opgezet (door Federatie Cultuur, Kunsten '92 en de Taskforce culturele en creatieve sector).

Bovensectorale ondersteunende instellingen

De toevoeging van een bovensectorale instelling gericht op de arbeidsmarkt wordt door Kunsten '92 gesteund. Fair pay is immers een van de onderwerpen die zorgen voor een betere arbeidsmarkt. We vragen hierbij wel aandacht voor een blijvende intensieve interdepartementale samenwerking tussen de ministeries van OCW en van SZW (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), zodat ook de toekomstige arbeidsmarktagenda goed landt.

Toegankelijkheid

Kunsten '92 is verheugd dat twee knelpunten worden 'opgelost': de 'reparatie'plaats voor festivals en de extra investering voor jeugdgezelschappen. Ook is het positief dat de eis van minimaal vier jaar bestaan wordt losgelaten. Desondanks heeft Kunsten '92 zorgen over de toegankelijkheid van instellingen, omdat de ontoereikende budgetten toetreding door nieuwkomers in de weg gaan staan.

Wanneer het gaat over 'rust' wil Kunsten '92 er ook op wijzen dat potentiële aanvragers genoeg tijd moet worden gegund om een kwalitatief goede aanvraag te schrijven. Belangrijke voorwaarden hiervoor zijn: een goede afstemming tussen medeoverheden en fondsen, het incalculeren van het zomerreces en een juiste balans in de perioden van schrijven van een aanvraag, presentatie van criteria en beoordeling. De gehele cultuurketen moet sluitend gemaakt worden. In dit kader is het ook belangrijk dat instellingen die een aanvraag in de BIS doen ruim op tijd weten waar zij aan toe zijn, zodat zij daar hun jaarplanningen op kunnen afstemmen.

Kunsten '92 hoopt dat de uitgangspunten voor 2025 - 2028 verder doorontwikkeld worden voor het cultuurbestel 2029. Wij blijven hierover graag met u in gesprek en wensen u een vruchtbaar debat.

Met vriendelijk groet,

Astrid Weij
Directeur Kunsten '92

Anne Breure
Covoorzitter Kunsten '92

Jeroen Bartelse
Covoorzitter Kunsten '92